

ผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิต ที่มีต่อทักษะชีวิตในการ ป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน

THE EFFECTS OF HEALTH EDUCATION PROGRAM APPLYING LIFE SKILL TOWARDS THE LIFE SKILL ON AIDS PREVENTION OF STUDENTS

ทรงพล ต่อนี่*

จุฑามาศ เทพชัยศรี*

เฉลียว ผลพิกุล**

Songpol Tornee *

Chutamat Tapchaisri *

Chaliew Ponpikun **

Abstract

This quasi-experimental research was designed to study the effect of health education program applying life skill towards the life skill on AIDS prevention of students in Ladbualoung District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The selected life skill consisted of the self-awareness, the self-esteem, the decision making and problem solving skill, and the interpersonal relationship and communication skill. Forty three secondary school students of Wat Saponjatikaram School were selected and received health education program applying life skill for six weeks. The data were collected by questionnaire and were then analyzed through percentage, mean, standard deviation and dependent samples t-test. The results indicated that after receiving health education program applying life skill, the students had self-awareness, self-esteem, decision making and problem solving skill and interpersonal relationship and communication skill better than before receiving health education program applying life skill with statistically significant difference at .05 level

Keywords : life skill on AIDS prevention

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิตที่มีต่อทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนในอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทักษะชีวิตที่ได้เลือกมาทำการวิจัย ได้แก่ ความตระหนักในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง

* ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล การสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโสภณเจติการาม จำนวน 43 คน โดยจะได้รับการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิตเป็นเวลา 6 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (Dependent samples t-test) ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิตนักเรียนมีทักษะความตระหนักในตนเอง ทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์

บทนำ

โรคเอดส์เป็นปัญหาสาธารณสุขในหลายประเทศ โดยพบว่าอัตราการติดเชื้อโรคเอดส์ในแต่ละประเทศนั้นสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว สำหรับสถานการณ์โรคเอดส์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่ามีสถิติผู้ป่วยโรคเอดส์สะสมปี 2532 ถึง 30 กันยายน 2550 มีจำนวน 4,232 ราย ในจำนวนนี้ยังคงมีชีวิตอยู่ จำนวน 3,006 ราย และมีผู้ป่วยเสียชีวิต จำนวน 1,226 ราย (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. 2550: ออนไลน์) อำเภอลาดบัวหลวงซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเป็นอำเภอที่มีปัจจัยเสี่ยงในการแพร่ระบาดของโรคเอดส์เนื่องจากข้อมูลพบว่ามีสถานเริงรมย์ และแหล่งขายบริการทางเพศ จำนวน 29 แห่ง โดยพบว่ากลุ่มวัยแรงงานเป็นกลุ่มที่ใช้บริการทางเพศสูงสุด และรองลงมาคือกลุ่มวัยรุ่นอายุ 13-18 ปี (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอลาดบัวหลวง : 2550) จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ากลุ่มวัยรุ่นเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ควรได้รับความสนใจในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันโรคเอดส์ ซึ่งทักษะชีวิตเป็นทักษะที่สำคัญในการป้องกันและควบคุมตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงได้ จึงได้นำแนวคิดเรื่องทักษะชีวิตมาประยุกต์ใช้ในการจัดโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน ซึ่งในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาทักษะชีวิตในด้านทักษะความตระหนักในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล การสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อให้นักเรียนเป้าหมายมีพฤติกรรมป้องกันการโรคเอดส์ที่เหมาะสมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิตที่มีต่อทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อใช้เป็นแนวทางให้กับครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ให้แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโสภณเจติการาม จำนวน 43 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ให้ได้รับการจัดโปรแกรมสุขศึกษา โดยประยุกต์ทักษะชีวิตเป็นเวลา 6 สัปดาห์

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิตที่มีต่อทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะความตระหนักในตนเอง ทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสอบถามและแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทักษะความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ให้ผู้ตอบเลือกประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.82

ตอนที่ 3 แบบสอบถามทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ให้ผู้ตอบเลือกประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.78

ตอนที่ 4 แบบสอบถามทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล มีข้อคำถามเป็นสถานการณ์สมมติ มีลักษณะเป็นแบบปรนัย มี 4 ตัวเลือก แปลผลเป็น 3 ระดับ จำนวน 7 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.63

ตอนที่ 5 แบบสอบถามทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีข้อคำถามให้สถานการณ์สมมติ มีลักษณะเป็นแบบปรนัย มี 4 ตัวเลือก แปลผลเป็น 3 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.81

2. โปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิตที่มีต่อทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน โดยมีระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 4 สัปดาห์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงโรงเรียนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนการทดลอง จัดกิจกรรมตามโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิตที่มีต่อทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน จากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐานโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะความตระหนักในตนเอง ทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก่อนและหลังการทดลองด้วยการทดสอบค่าที (Dependent samples t-test)

สรุปผลการวิจัย

จากศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิตที่มีต่อทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโสภณเจติการาม จำนวน 43 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้รับการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิตเป็นเวลา 6 สัปดาห์ แบ่งเป็นนักเรียนชาย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 55.82 และนักเรียนหญิง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 44.18 จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะความตระหนักในตนเอง ทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ก่อนและหลังการทดลอง ได้ผลตามตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน ใน 4 ด้าน ก่อนและหลังการทดลองด้วยการทดสอบค่าที (Dependent samples t-test)

ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
	\bar{x}	S	\bar{x}	S		
1. ทักษะความตระหนักในตนเอง	3.54	0.47	3.69	0.42	2.65*	.011
2. ทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง	3.64	0.38	3.71	0.35	2.57*	.014
3. ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล	1.16	0.42	1.43	0.34	5.49*	.000
4. ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	1.22	0.39	1.41	0.27	4.36*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษาดังตาราง 1 พบว่า ภายหลังจากได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิต นักเรียนมีทักษะความตระหนักในตนเอง ทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

ผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิตที่มีต่อทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน ผู้วิจัยอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

ภายหลังจากได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิต นักเรียนมีทักษะความตระหนักในตนเอง ทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมตามแผนการสอนเรื่อง “เพศสัมพันธ์ไม่คาดคิดติดเอดส์ได้” โดยชี้ชวนให้นักเรียนคิดถึงความเป็นจริงเกี่ยวกับปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น มีขั้นตอนการจัดกระบวนการคิดและความเชื่อของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมกลุ่มและอภิปรายร่วมกัน ทำให้นักเรียนเกิดทักษะความตระหนักในตนเอง สำหรับในด้านทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองนั้น นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมเรื่อง “รู้ค่าแห่งชีวิต ไม่หลงผิดคิดมีเพศสัมพันธ์” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่ามีกระบวนการจัดระบบความคิดและความเชื่อของนักเรียนมีกิจกรรมการระดมความคิดร่วมกัน เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจในการป้องกันโรคเอดส์ ส่งผลให้ภายหลังจากการทดลองนักเรียนมีทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองดีขึ้น นอกจากนี้การที่นักเรียนได้รับแผนการจัดกิจกรรมในด้านทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลเรื่อง “ฉุกคิดสัก

นิตก่อนตัดสินใจ” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ถึงการตัดสินใจและการกระทำของตนเอง ผลเสียหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย จึงส่งผลให้ภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทักษะชีวิตนักเรียนมีทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรมสุขศึกษา ส่วนในด้านทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นผลเนื่องมาจากนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมตามแผนการสอนตามโปรแกรมสุขศึกษาโดยมุ่งเน้นให้นักเรียนบอกสถานการณ์ที่ควรปฏิบัติ สามารถปฏิบัติได้ตามขั้นตอนของการปฏิบัติ โดยใช้องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม 3 องค์ประกอบคือ ความคิดรวบยอด ประสบการณ์ การสะท้อนความคิดและการอภิปรายเพื่อก่อให้เกิดทักษะการสื่อสารในการปฏิบัติ

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิสารณ์ วัฒนมะโน (2540: 85) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง สอดคล้องกับการศึกษาของวิภาพรรณ ผลผลา (2541: 95-99) ที่ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนพบว่า ภายหลังจากได้รับโปรแกรม นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเอดส์เพิ่มสูงขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของกฤษณา ตริยมณีรัตน์ (2544 : 94-96) ที่ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ต่อพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนพบว่า ภายหลังจากได้รับโปรแกรมสุขศึกษานักเรียนมีทักษะชีวิตเพิ่มสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้สอนต้องปรับพื้นฐานการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนก่อน เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน เพื่อลดความเคยชินในการเรียนแบบฟังบรรยาย เมื่อเข้าสู่โปรแกรมการสอนนักเรียนจะได้พร้อมต่อการหมุนเวียนกิจกรรม และปฏิบัติตามแนวทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เวลาในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตมีความสำคัญมาก ต้องกำหนดระยะเวลาดำเนินกิจกรรมให้ชัดเจน โดยแจ้งให้นักเรียนทำกิจกรรมภายในกำหนดเวลานั้นให้สำเร็จ เพื่อหลีกเลี่ยงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการปรับกิจกรรม อาจทำให้การพัฒนาทักษะชีวิตไม่สมบูรณ์ตามจุดประสงค์ที่ต้องการได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการประเมิน ติดตามผลทั้งในระยะต่อเนื่องและระยะยาว ในลักษณะของการประเมินเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกต การจัดอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งจะช่วยให้สามารถอภิปรายผลของโปรแกรมได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา ตริยมณีรัตน์ . (2544) . ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรมกำบังการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- วิภาพรรณ ผลผลา . (2541) . ประสิทธิภาพของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- สุทธิสารณ์ วัฒนมะโน . (2540) . การประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี . วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2550) . สถานการณ์โรคเอดส์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2550 จาก <http://www.ayph.in.th/>
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอลาดบัวหลวง.(2550) . รายงานสถานการณ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.สำนักงานสาธารณสุขอำเภอลาดบัวหลวง